

NR.11
ISSN 0134-2266
1983

TÄHKEKE

Siin me oleme

Rannu 8-kl. Koolis käis külas AGNES JÜRGENS

Meid on üheksateist. Oleme Rannu 8-kl. Kooli kolmanda klassi õpilased. Tulime kooliaeda viimaseid sügislilli vaatama. Meiega koos on õpetaja Ilme Keldo ja tähejuht Heli Erikson. Heli õpib juba kuuendas klassis. Ta on kõige parem tähejuht, keda teame.

Meil oli koondus. Tegime pika matka. Alustasime koolipargist. Siia on paljud meie endised õpilased puid istutanud. Kui metsa vahele jõudsime, rääkis õpetaja meile puudest ja pöösastest pikemalt. Aitasime kohmaka põrnika üle tee. Püüdsime ära arvata, kuhu ta kiirustab.

«Muidugi koju,» oli ka õpetaja meiega nõus. «Küllap tedagi ema ootab.» Suure kivi juures tegime peatuse. Ronisime kivi otsa jalgu puhkama. Äkki õpetaja küsis: «Kas kuulete, mida kivi räägib!» Algul jahmusime. Kivid ju ei räägi. Aga kui mõtlema jääme, siis taipasime küll, millest kivi võiks pajatada. Ühest teekäijast, kes siin istus ning ringi vaatas. Ühel pool nägi ta sügiskirevat metsa, teisel pool käänulist teed, kaugemal suuri ja väikesi maju. «Küll siin on ikka ilus,» mõtles teekäija. Nii mõtleme meiega.

Matka lõpuks jõudsime vennaskalmistule. Teised klassid tulid ka. Panime sõjameeste ühishauale lilli. Rauli vanaisa rääkis oma sõjateest. Ta võitles Suures Isamaasõjas rasketes lahingutes ja sai haavata. Kui meie laulsime ja luuletusi lugesime, ütles ta, et tunneb ennast nagu suure lastepere keskel. Tal tulid pisarad silma.

«Vanaisa, miks sa kurvastad!» küsis Raul.

«Need on hoopis rõõmupisarad,» vastas vanaisa.

Me saime aru küll, millest vanaisa rõõmu tundis. Eks ikka sellest, et meil on hea olla.

Koonduse lõpetasimegi kooliaias. Tähejuht Helil tuli mõte, et järgmisel koondusel võiksime aiast maketi teha. Sellise, kus kõik alles suviselt õitseb ja meie oleme rehe ja kõblastega peenarde vahel. See on täpne ja raske töö. Kuid saame hakkama. Koos teeme. Varmo toob savi, Janek plastiliini, Lii oksid, Karmen liimi... Mõõdunud aastal võtsime osa raadiomängust «Oktoobrilapsed Oktoobrimaal». Selles anti ka raskeid ülesandeid. Küll jutte ja luuletusi kirjutada, küll mänguasju valmistada. Me töötasime hoolega. Ühiselt arutasime, kelle töö on kõige parem. Näiteks mänguasjadest oli vahvaim Urmase tehtud Sammalhabe. Selle saatsime Tallinna. Raadiomängus arvati meid võitjate hulka ja kutsuti Raadiomajja külla. Meie hea sõber ja suur abiline Heli aga sai tuusiku «Arteki».

Oktoobripühadest alates oleme pioneerid. Mõtleme nii: kes oktoobrilas-tena olid tublid, ei jää ka pioneeridena hätta.

Pildistanud TIIT KOHA

Tähekesed

MEIL KÄIB KODUS «TÄHEKE»,
SEALT LOEN MA JUTTE VÄHEKE.

VEEL KLASSIS ON MEIL TÄHEKE:
TE PANGE VÄGA TÄHELE.

ON KREMLI TIPUS TÄHEKE,
NII ÕÖL KUI PÄEVAL SÄRAB SEE.

JA KÕIGE TÄHTSAM TÄHEKE
MU RINNAS PAISTAB KAUGELE.

ON TAEVAS MEIL VEEL KUU JA TÄHED,
EI IIALGI NAD KUKU PÄHE.

ON TÄHEKESI PALJU VEEL,
NEIL KÕIGIL AGA OMA TEE.

JAANIKA NESSLER,
Pärnu 4. Keskkooli
II klassi õpilane

Postipaun

Koolirõõm

KUI KOOLIS VIIE SAAN MA,
SIIS KOJU LÄHEN RÖÖMUGA.
UKSEST SISSE, HÜÜAN: «TERE!»
KODUS POLE VEEL ME PERE.
AINULT VANAEMA ISTUB TOOLIL.
NÄITAN VIIT, MIS KAASAS KOOLIST.
NII MA KOJU RÖÖMU TOONGI.
JA SEST RÖÖMUST TEGIN LOOGI.

KATRIN AVI,
Türi Keskkooli
III klassi õpilane

«Põnev mäng» — joonistanud
ERKI LIGI Tornimäe 8-kl. Koolist

Kodu

HOMMIKUL PAISTAB HELE PÄIKE,
VOODIS ÄRKAB ÕEKE VÄIKE.
HAKKAME NÜÜD KORISTAMA,
EMA-ISA ABISTAMA.
SIIS VÕIB ÕUE LIPATA
SÕBRAGA PALLI MÄNGIMA.

ANDRES BURGET,
Kuusalu Keskkooli
III klassi õpilane

Aitäh!

HEA, ET ON OLEMAS KOOLIMAJA,
RÖÖMSAD SÕBRAD JA ARMAS ÕPETAJA,
KOOLIKELL JA SOE KLASSITUBA,
EMA, ISA, VENNAD JA KODUTEE.
AITÄH, KODUMAA, NENDE EEST!

REELIKA OLLO,
Kilingi-Nõmme Keskkooli
III klassi õpilane

Kohtumine mägedes

Eelmisel suvel käisime automatkal Karpaatides.
Meid oli kolm last, üheksa täiskasvanut ja koer
Musi.

Õhel päeval sadas nagu oavarrest. Õöbisime
karestikulise mägijõe kaldal. Parajasti kui
me telke üles panime, tuli meie lähedusse
lambakarjus Mikola lammastega. Ta ajas lambad
puude alla varju. Jõe kaldale oli matkajate
jaoks ehitatud varjualune. Sinna läksime õhtu-
sööki valmistama. Kutsusime karjuse endi juur-
de. Ta oli ukrainlane, aga tänu vene keelele
saime juttu ajada. Mina kõigest aru ei saanud.
Üks meie reisikaaslane — Rita — oli lätlane.
Ta oskab hästi ka eesti ja vene keelt. Ta tõlkis
mulle. Saime teada, et Mikola elab mägikülas.
Ta on alles koolipoiss, lõpetas kuuenda klassi.
Ta õpib hästi. Suvel karjatab ta mägedes
lambaid. Mikola jutustas, et mägedes sajab
sageli vihma. Juba hakkaski jõgi kallastest üle
ajama. Mikola ütles, et karta ei maksa, ega vool
silda ära vii. Mikolale meeldib mägedes suure
vihma ajal. Meile meeldis ka. Kinkisime Miko-
lale kilekoti. Tal oli hea meel.
Järgmisel päeval reisisime edasi. Vihm lakkas
ja taevas säras päike. Oli tore sõita mägiteedel
ja imetleda metsaga kaetud mägesid.
Kirju kirjutatan nüüd Karpaatidest ostetud sulle-
peaga. Vabal ajal mängin vilepilli.

JÜRI SAAR,
Valga 1. Keskkooli
IV klassi õpilane

OTT ARDER

Kes sees, see sees

KES SEES, SEE SEES,
KES VÄLJAS, SEE VÄLJAS!

PISUKESED INIMLAPSED VÄLJA TAHAVAD.
LINNUD, LOOMAD, LILLEKESED — KÕIK NAD VÄLJA MAHUVAD.
VÄLJAS PALJU MÄNGURUUMI, ÕHKU, TUULT JA VALGUST.
MIKS KÜLL MÕNIKORD EI OLE VÄLJALASKJAIL JULGUST!

PISUKESED INIMLAPSED VÄLJA TAHAVAD,
AGA SUURED NENDE PLAANID TIHTILUGU LÕHUVAD.
PORILOMBID, VILU TUUL VÕI NAABRI JUKU MÕJU,
SÜÜDLASI ON ROHKESTI, ET JÄTTA OMAD KOJU.

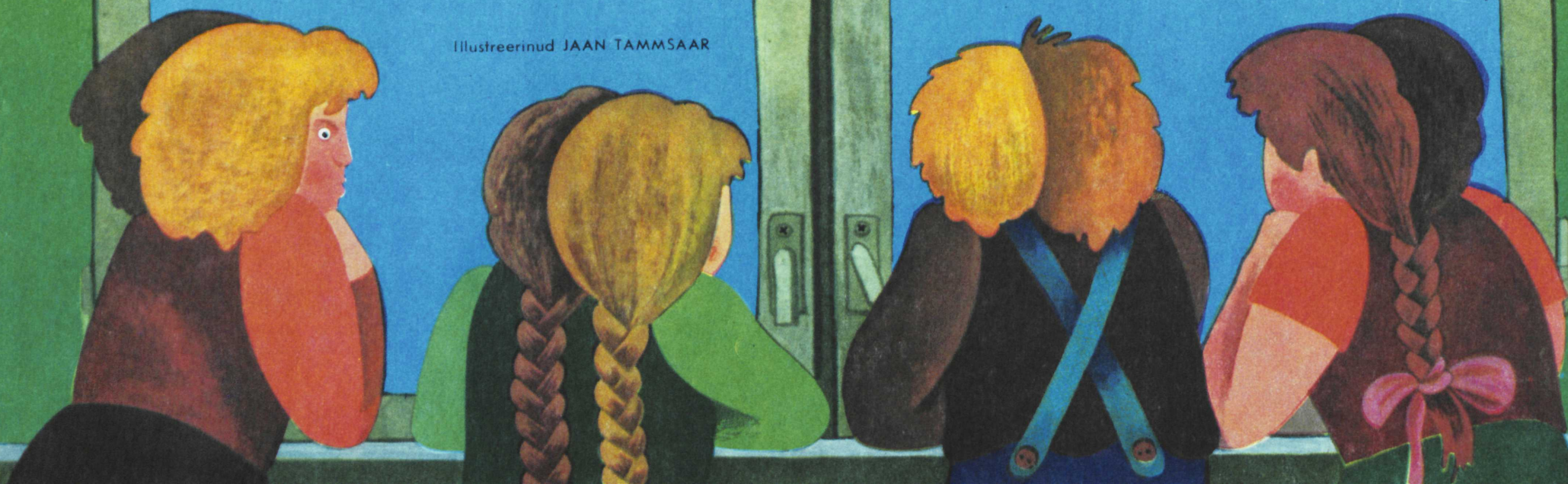
PISUKESED INIMLAPSED, NINAD VASTU KLAASI,
ÕUEPEALSET UUDISTAVAD, KOGUVAD KURAASI.

Vana tõde

KES END ELU EEST EI PEIDA
AASTA RINGI ELUMAJAS,
ÕIGE PALJU RÕOME LEIDA
VÕIB ÜKSKÕIK MIS AASTAJAS

ÄRA VINGU, ÄRA VALI,
VÄGA LIHTNE TÕIK —
AASTAEGU ON MEIL NELI,
NEIL ON LIHTNE KÄIK:
KEVAD, SUVI, SÜGIS, TALI.
ROHKEM POLE, ONGI KÕIK.

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

Meie isa töötab miilitsas

Karin, kui sul tuleks kirjutada kirjand oma isast, mida sa kirjutaksid? Kirjutaksin, et isa on julge, et tal on palju tööd, et ta muretseb nende laste pärast, kes pahandusi teevad, ütleb Karin. Väike Merle lisab kiiresti, et isa on hea ja mängib temaga. Karini ja Merle kodu on Võsul. Karin õpib Võsu kooli kolmandas, Merle aga sama kooli 0-klassis. Suviti sõidab Võsule palju puhkajaid. Paraku on nende hulgas ka pahanduste tegijaid. Karin ja Merle juhtusid sellel suvel ise nägema, kuidas üks poiss metsas tuld tegi. Säärasest ulakusest oleks võinud suur õnnetus juhtuda — süttida mets.

Suur osa isa tööajast kulubki nende laste ja noorukite peale, kes, nagu Karin ütleb, pahandusi teevad. Iga pahanduse pärast me veel last ja vanemaid miilitsasse ei kutsu ega koju ei lähe, selgitab isa. Tõsisemate korrarikkumiste pärast tuleb seda aga teha. Eriti suurt muret teeb miilitsatöötajatele laste mäng tulega. Seda teab meist igäüks, et tikud pole mängimiseks, kuid ometi... Sel suvel panid lapsed Rakvere-mail põlema heinaküüni ja vasikalauda. Paljude inimeste töö ja vaeva hävitas üks tikutõmme. Kõige kurvem on see, et lapsed teadsid, mida tähendab põleva heinatuusti viskamine heinaküüni. Kuid ikkagi panid nad toime teo, mida nimetame kuriteoks. Nüüd tuleb nende laste vanematel tasuda majandile tekitatud kahju,

Rakvere rajooni miilitsakapteni ENNO HARMIPAIGA ning tema laste KARINI ja MERLEGA ajas juttu

ELJU MARDI

laste käitumist hakkab aga kontrollima miilitsatöötaja. Karin teab, et isal on tegemist ka nende lastega, kes kipuvad võõraid

asju võtma. Mõni laps läheb poodi, võtab sealt kommipaki ja väljub poest raha maksmata. Mõnele lapsele meeldivad jälle klassiõe sall, müts

või saapad ja ta võtab need endale. Võõraste asjade võtmine tähendab vargust ja varastel tuleb tegemist miilitsatöötajatega. Merle ütleb, et ka oma asjadega lohakas olla ei tohi. Tema sai siis isa käest riielda, kui jalgratta õõseks õue unustas. Isale teeb muret seegi, et poisid kipuvad löhkuma pinke, kiikesid, aknaid. Isa ütleb, et vanemad peaksid rohkem oma lapsi jälgima. Rääkisime veel rahast. Isa ja ema annavad lastele raha. Mida lapsed sellega teevad, mida ostavad ja koju toovad, sedagi tuleb vaadata.

Vahel Karin ja Merle juba magavad, kui isa koju tuleb. Kui isa kodus on, siis on aga kõigil rõõmus meel. Isa loeb lastele jutte, vahel käiakse jalgratastega sõitmas, suvel tehti koos metskitsedele vihtu.

Miilitsatöötajana on Enno Harmipaik külastanud paljusid kodusid. Mõnedes neist on ta näinud mustust ja lohakust, kohtunud purjus vanematega ja tundnud kaasa kasimata lastele. Miilitsatöötajad kaitsevad ja abistavad kõiki lapsi. Karini ja Merle isa soovib, et igal lapsel oleks soe ja puhas kodu ning vanemad hoolitseksid oma laste eest.

Karin ja Merle on uhked oma isa üle. Nemadki tahavad, et kõigil lastel oleks sama hea ema ja isa kui neil, siis oleks nende isal vähem tööd. Muidugi peavad lapsed ise ka tublid ja ausad olema.

KALJU SAABER

Läkitus tulevastele põlvedele

Täna panime uuele majale nurgakivi. Sel pidulikul sündmusel oli kogu meie pere kohal. Loomulikult ka pillimehed. Pillimehi meil küll rohkem ei ole kui vanaisa oma mefsasarvega, aga see-eest mängis ta vägeva tuši. Tušš ei ole joonistustint ega saunavesi, vaid pidulik muusika. Palju pidulikum kui marss.

Nurgakivi muidu ei panda, kui sinna alla midagi sisse ei müürita. Onu Artur oli toonud terasest silindri, et me võiksime sellesse jätta läkituse tulevastele põlvedele.

Kõigepealt pistis isa silindrisse tänased ajalehed ja mõned mündid. Tulevastele põlvedele olevat need suveniiridena lausa maiuspalad. Ja seal oli vähemalt ühe jäätise raha. Siis oli emme kord. Emme pani tulevastele põlvedele väikese kalendri, kus tänasele päevale oli punasega joon ümber tõmmatud. Kalendrile lisas ta kammi, et las mõistatavad, mis asi see on. Siis oli Jüri kord. Jüri viskas silindrisse pingpongipalli, millele oli pastakaga kirjutatud igasugused keerulised valemid. Jüri ütles, et see «spikker» aitab tulevikus kosmosesse lennata, kui see peaks vahepeal ära unustatama. Siis oli Triinu kord. Triin pillas silindrisse peast võetud lepatriinuga juuksepeandla ja lisas popi laulu, kus on sõnad: JÄTKE VÕTMED VÄLJAPOOLE, KUI TE LAHKUTE. Triinu arvates jäetavat tulevikus kõik võtmed väljapoole, see olla hästi popp. Seepeale lausus vanamemm, et ka vanasti jäeti võtmed väljapoole. Vanamemm ise toppis silindrisse kimbu seitsmest ravimtaimest ja ütles, et andku taevast, et

nad oleksid tulevikus sama terved kui tema.

Siis tõstis onu Artur silindri minu ette. Minul ei olnud midagi erilist panna, vanamemm oli hiljuti kõik nõõbid kõvasti kinni õmmelnud. Aga ma hoidsin peos piimähmast, mis oli just enne nurgakivi panekut suust ära tulnud. Selle paningi. Ega öelnud seejuures midagi. Olen alles kuueaastane ega oska täiskasvanute kombel kõnesid pidada. Võib-olla koolis õpetatakse! Mina oskan näärisalme pähe õppida, terve tosina. Aga nurgakivi paneku kohta ei ole ühtegi salmi. «Kaeur Mati» ka ei sobi.

Siis jooksis Muri meie juurde, kont hambus. Kuna Muri on meie perekonna liige, siis panime tema kondi ka. Onu Artur tahtis juba silindri õhukindlalt kinni kruvida, kuid siis tuli hingeldades naabritädi Emma, kes ei puudu üheltki pidulikult sündmuselt. Tädi Emma tõi viimaseid külauudiseid: Sepiku Milvi läinud mehele. Meheleminek olnud pool kaks päeval. Selle uudise panime ka tulevastele põlvedele, sest ajalehtedes seda veel polnud.

Siis sulges onu Artur vanaisa pillimängu saatel silindri ja isa müüris läkituse nurgakivi alla. Küll tulevased põlved selle sealt ise üles otsivad. Minul hakkas oma hambast hirmus kahju. Ma ei saa seda enam eluski näha ega peos hoida. Ka Muril on vist kondist kahju, sest ta käib tihti meie uue maja nurka nuusutamas. Pole ju kerge ohverdada hinnalisi asju tulevastele põlvedele, kellest sa midagi ei tea.

Omapead

JAAN SONN

Isa laual seisis kirjutusmasin. Ilus ja punane. Selle sees elasid trükitähed — kõik tähestiku tähed, nii suured kui väikesed. Ja nagu täheperedes ikka, elasid seal ka kirjavahemärgid. Kirjutusmasin oli nende kodu ja kirjutamine meeldis neile väga.

Ühel päeval, kui isa oli kodunt välja läinud, ütles äkitselt k-täht: «Kui katsuksime korra kirjutada . . . kõik koos.»

«Hurraa!» hüüdis hüüumärk. «Hea mõte!»

«Oo!» oli ka o-täht vaimustatud.

«Aga mida me kirjutame!» küsis küsimärk.

«Jutu!» ütles suur J. «Järgneva jutu!»

«Jutumärkidega jutu!» lisasid jutumärgid juurde.

«Jutu jah, jutu jah, jutu just ja juba!» juubeldas väike j röömu pärast üles-alla hüpates.

«Paberit pole! Pole puhast paberit! Pange paber peale!» pahandas p-täht.

Seda kuuldes tõusis masina kõrval olevast paberivirnast krabinal kõige pealmine leht ja libistas end osavasti masinasse.

«Alustame algusest,» ütles suur A ning löigi, toksti, paberile esimese tähe. See täht oli muidugi A.

«Ja punkt.» Pani punkt seejärel punkti.

«Ei, ei, ei!» polnud E-täht sellega nõus. «Elasid kord!»

«Hurraa!» hüüdis nüüd hüüumärk jälle. «Vaat see on alles algus!» Ja toksisidki tähed paberile esimesed kaks sõna:

«Elasid kord.»

«Aga edasi!» küsis küsimärk. «Kes elasid kord!»

«. . . kokkupandav kohverkonn ja kaasaskantav kahvelkaru,» pakkus k-täht kohe.

«. . . varesejalgne vahvelvasikas ja vildak vihmavisplikene,» vuristas v-täht kiiresti oma ettepaneku.

«. . . tilluke tinditibuke ja toapoolne torditoruke,» täiendas t-täht loetelu.

«. . . sinimütsike, sisutu silguke,» soovitas s-täht.

«. . . ja hooletu hobuheeringas!» hõikas h-täht vahele.

«Pidage, pidage!» pörutas p-täht. «Paneme paberile, paneme paberile! Praegu piisab pakkumisest — pärast proovime pikemalt!»

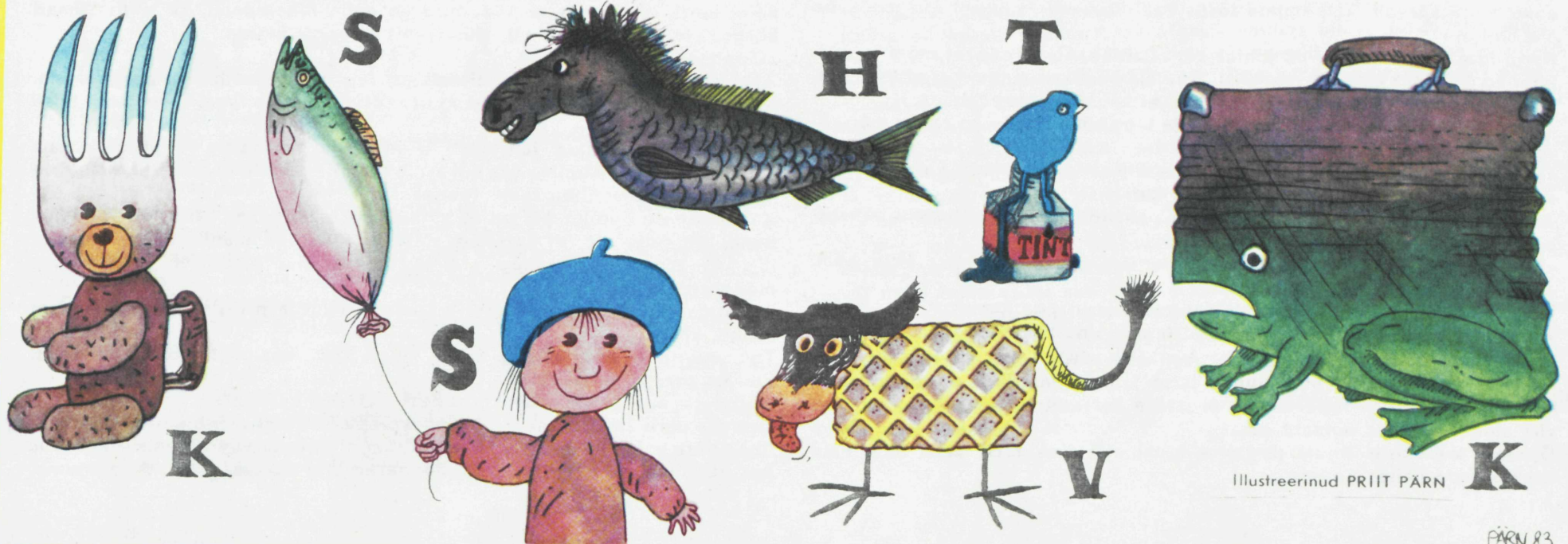
«Õige!» hüüdis hüüumärk. «Kirjutame kõik üles!»

Parajasti siis, kui tähed selle kõigega valmis olid jõudnud, tuli isa koju.

«Millal ma küll selle olen kirjutanud!» heitis ta pilgu kirjutusmasinale ja vangutas pead. Siis aga istus laua taha, pani masinasse uue paberilehe ja alustas nõnda:

«Isa laual seisis kirjutusmasin. Ilus ja punane. Selle sees elasid trükitähed — kõik tähestiku tähed, nii suured kui väikesed . . .»

Ja ta kirjutaski selle jutu siin.

Illustreeritud EDGAR VALTER

TOONI LEIAB TEODORI

JAAN RANNAP

(Algus «Tähekeses» nr. 1 — 1983)

Ühel vahetunnil, kui õue jooksnud Paul tahtis elupuupõõsa kallal mõõgatorkeid harjutada, ei leidnud ta oma põimitud käepidemega kadakakeppi enam trepi kõrvalt. «Õpetaja!» tõstis Paul kisa. «Kole lugu! Mu möök on ära aetud!»

Nagu igas teises koolis, nii juhtus aeg-ajalt ka Alamõisas, et mõni laps ei leidnud üles oma kindaid või mütsi. Õpetaja oli siis esimene, kes otsida aitas. Kuid nüüd paistis õpetaja näost, et ta ei kavatsengi appi rutata.

«Miks sa siis võtsid mõõga kaasa. Me ju leppisime kokku, et koolis mõõgavõitlusi ei peeta.»

«Ma ei võtnud teda kui mõõka,» porises Paul. «Ma võtsin kui kepi. Kas siis kooli tülles ei tohi kepile toetuda ka!»

Arvatavasti oleks ta veel kaua omaette pahandanud, kui ootamatu hüüatus poleks torinat katki lõiganud:

«Näe, vaadake, kus Pauli möök!» hüüdis tüdrukutesummast hele hääl. «Näe, näe, posti otsas!»

Kõik, keda vahetunnikell oli õue toonud, ajasid pea kuklasse.

Möök oli pesaaluse laudade vahele pistetud. Ainult käepide ulatus üle ääre.

«Tunnistage üles, kes mu mõõga posti otsa viis! Kellel on ronimisraud ranitsas!» jooksis Paul ühe juurest teise juurde. Muidugi ei võetud teda tõsiselt. Sileda betoonposti otsa ei pääse ka raudade abil. Kepi sai üles viia ainult see, kes lennata oskas.

Õpetaja loal tõstis Ruuta järgmise tunni ajal oma tooli akna alla. Paul hakkas seda nähes nurisema:

«Mina ise tahan valvata. Minu möök on seal üleval. **Mul on suurem õigus.**» «Aga sina oled arvutamises Ruutast nõrgem,» lausus õpetaja, ja sellega oli asi otsustatud.

Kui veidi aega hiljem tahvil ja vihikutes lihakilosid liideti ja piimaliitreid lahutati, vaatas Ruuta aknast välja. Karjalautade juurde viival teel podises traktor, kuid Ruuta ei tundnud selle vastu huvi. Kaalukoja ees ajasid juttu kolm naist, ent Ruuta ei pööranud ka neile tähelepanu. Ta sihtis silmad kõrgemale, ja õige see oli. Nüüd võis ta varsti hüüda:

«Õpetaja! Tooni tuleb!»

Äkki oli Alamõisa lastel täiesti meelest läinud, kuidas tunnis peab olema. Mõni hetk hiljem oli pool neist Ruuta kõrval ja selja taga, teine pool teise akna juures.

See, keda oli oodatud, tuli tõesti. Üle katuste ja hekkide sõudis koolimaja suunas suur lind, haraline oks nokas. Ja ta polnud mitte üks. Mõned meetrid tagapool lehvitas tiibu teine toonekurg.

Kui koolipere õue jõudis, seisis toonekured pesaalusel. Lastel oli väga hea meel. Nii selle üle, et kooliõue pesa olid saanud elanikud, kui ka selle üle, et Tooni oli leidnud endale elukaaslase. Paulil ei olnud enam mõõgastki kahju.

«Saagu see neile pulmakingiks!» kuulutas Paul ja pistis samas kisendama: «Kibe, kibe!»

Toonekured ei pööranud ta kisale tähelepanu, lapsed samuti mitte. Lapsi huvitas praegu miski muu.

«Õpetaja, aga kumb toonekuredest munema hakkab!»

Õpetaja uuris tähelepanelikult toonekurepaari. Linnud olid kogult võrdsed, ühetaolise valge vesti ja musta kuesabaga. Ühesuurune oli must sulgedeta laik silma ümber, ühtviisi porgandpunased olid mõlema jalad. Asjatundma-

tule vaatlejale paistsid nad täiesti sarnastena. Kuid õpetaja ei olnud asjatundmatu vaatleja. Ta oli viimastel päevadel toonekurgede kohta palju lugenud.

«Noka kuju järgi julgen arvata, et Tooni on emalind,» ütles õpetaja. «No kui ta isa oleks olnud, oleks ikka hull lugu ka,» nihutas naljamees Paul end lähemale. «Siis poleks meil ju Tooni, vaid Teodor!» Seekord võis Paul rahule jääda. Kõik pahvatasid naerma.

PLAANID, PLAANID

«Õpetaja, mitu poega toonekurel on?»

Sestsaadik, kui Tooni ja Teodor pesaaluse omaks võtsid, läks igal koolipäeval jutt õue uutele elanikele.

Õpetaja vaatas Anne Mullaoru poole.

«Meie toonekurgedel oli möödunud suvel kolm poega,» tõusis Anne püsti. «Aga enne-seda-suvel oli ainult üks.»

«Ka meie kurgedel oli möödunud suvel kolm poega, ja enne-seda-suvel üks,» ruttas Ants Kivimägi lisama, ehkki tema poole polnud keegi vaadanud. Õpetaja jäi vastusega rahule.

«Näete nüüd,» ütles õpetaja. «Mõnel aastal on toonekurel vähem, mõnel aastal rohkem lapsi. See sõltub sellest, kuidas toitu leidub.»

«Aga kust toonekurg teab, kas tuleb hea või halb konna-aasta!» Annet-Antsu hakkasid nihelema, kuid suud enam ei paotanud.

Kuidas toonekurg konnade arvukust ette teab, seda nemad ei teadnud. «Peaasi, et toonekurg ise teab,» ütles õpetaja.

«No Toonil ja Teodoril toidupuudust ei tule,» tõstis Toomas Toompere

häält. «Minu poolt igale pojale üks krooks päevas.»

«Minu poolt kaks krooksu,» lubas Paul Kutnik ruttu. «Konnad äripäeval, hiired pühapäeval.» Ja et kell juhtus parajasti vahetundi helisema, näitas ta natuke hiljem, kuidas jaht tema käes käib. Tüdrukud põgenesid kiljudes laiali, Paul vägevate hüpetega kannul.

Ruuta toonekurepere toidulaua pärast ei muretsenud. Tal oli muu meeles. «Õpetaja,» tahtis ta küsida, kui sobiv juhus tuleb. «Aga mis me kurepogadele nimeks paneme!»

Ruuta oli kuskilt kuulnud, et õigesti valitud nimes peab sisalduma nii ema kui ka isa nime esitäh. Ruuta oli reeglit proovinud ja ainult ühel nimel sabast kinni saanud: TOTU. See ei meeldinud talle põrmugi. Toonekured ei teadnud sellest kõigest midugi midagi. Nad töid aeg-ajalt posti otsa mõne uue oksa või põhutuusti, tõstsid eelmise kraami ümber ja vahtisid siis ühel jalal seistes niisama ringi. Kõrgelt posti otsast paistis kogu kolhoosikeskus nagu peo peal. Kui vanalauda uks lahti lükati ja kolm valges kitlis naist kevadpäikese heledatesse kiirtesse astusid, oli ka see näha.

Naistele paistsid samuti toonekured kätte.

«Noorpaar peab mesinädalaid,» ütles tädi Senni.

«Ei meid tulda enam vaatamagi,» kahjatses tädi Anni.

Ruuta ema silmad otsisid musta jalarõngast, mille järgi Toonit ära tunda. Rõngast polnud nii kaugelt näha. Küll aga paistsid ära pilla-palla oksad ja muu kraam, mis põrmugi ei sarnanenud ühele korralikule toonekurekodule.

«Imelik,» lausus Ruuta ema. «Mitte ei taipa, miks neil pesitsemise asumine nõnda pikkamööda läheb.»

(Järgneb)

Esimene lumi

Vene kirjanik
JAKOV AKIM
Tõlkinud LEELO TUNGAL

TÄNA KASS TÕI
KÄPALOHUS
VÄRSKET LUND,
VÄRSKET LUND!
NÜÜD ON TUNDA
MAAS JA ÕHUS
VÄRSKET LUND,
VÄRSKET LUND!
LUMI KEERLEB
KERGEL MEELEL
HÜVAKÄTT JA
KURAKÄTT.
JUBA LAOTUS
KÖNNITEELE
VALGE, ÕHULINE
RÄTT.
LUMI KATAB
AIALIPID,
LATERNAILE
TÄPPE TIPIB.
VARSTI
VALMIB
KELGURADA,
VARSTI
SAAME
KELGUTADA!
VARSTI,
VARSTI KUTSUN
SIND JUST
EHITAMA
LUMEKINDLUST!

Vaikne laul

ÄIU-ÄIU, ÄIU-ÄÄ,
PISIPOJU, TUTTU JÄÄ!
OKSTEL KESTAB HOMMIKUNI
LEEVIKESTE LEEBE UNI.
NOKKI PEITMAS TIIVASIILUD,
JÄRVEL UINUMAS ON PIILUD.
PILVGI TUKUB TAEVASINAS,
KÜLJED KULLAKARVA VINAS.
VAIKSELT PÄIKE TUTTU LÄHEB,
KAHEKS PATSIKS PUNUB PÄHE
KIIRENIIDID,
KULDSED SIIDID...
VAIKSES OJAS MAGAB VÄGA
VANA
VUNTSIDEGA SÄGA...
ÄIU-ÄIU, ÄIU-ÄÄ,
PISIPOJU, TUTTU JÄÄ!

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

Septembrinumbrist lugesid sa Siberi luuletaja Georgi Graubini värsse. Nüüd tutvustame Moskva poeedi JAKOV AKIMI luuletusi. Mõlemad lastekirjanikud on lubanud tulla külla Eesti lastele kevadisel koolivaheajal, Üleliidulisel Laste- ja Noorsooraamatu nädalal.

Pildistanud TAVI GREPP

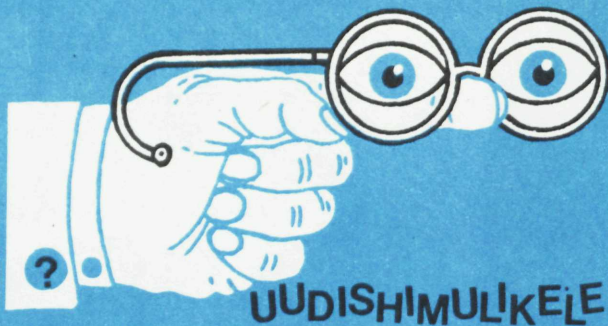
Rebane

Sügisel, kui heinamaad niidetud ja vili põldudelt koristatud, käib lagedail luusimas üks punase kasukaga neljajalgne. Kord ta nuusib midagi, kord kraabib mulda, siis laseb jupi sõrki ja teeb mõne äkilise hüppe. Ta on keskmise koera suurune, koon on terav ja saba uhke valge otsaga. Kas oled ka sina näinud niisugust looma? Kui oled, siis tead, kuidas rebane hiirejahti peab. See sünnib muidugi ka muudel aegadel ja mitte ainult tee ääres väljadel, vaid ka metsas ja mererannas. Kuid pärast viljakoristust käib Reinuvader Rebane põldudel kõige sagedamini,

sest siis leidub seal rohkesti tema põhitoidust — hiiri. Talvel jäävad rebase jahiretkedest maha lumekirjad, aga suvel varjab pikk rohi või põõsaste tihe lehestik ta askeldused sootuks. Mõnikord kaevab rebane oma urudki kuskile väljade vahele, kuid üldiselt hoiab ta end ikka enam metsa poole. Rebane ajab oma rebaseasju ka päevasel ajal, tunneb ennast aga siiski paremini, kui saab ringi luusida öösiti. Niisugune loom on Reinuvader Rebane. Et reinuvaderit hästi tuntakse ja teatakse, siis räägib rahvasuu tast iga-suguseid lugusid. Üht neist olen

kuulnud mitmet moodi, aga kõige paremini mäletan seda niisugusena, nagu kord kuulsin poisipõlves. See on nii: kui rebane on kirpe täis, siis läheb ta jõe äärde, võtab tuusti rohutu suhu ja pistab sabaotsa vette. Kui kirbud märjalt sabaotsalt kuivadesse karvadesse üle on kolinud, torkab rebane saba veel sügavamale vette. Nii nihutab ta ennast aina enam ja enam vee poole, algul saba ja siis lõpuks kogu kehaga vees olles, kuni ainult nina rohuuustiga välja ulatub. Nüüd ongi aeg rohuuust lahti lasta ja veevool viib selle koos rohu sisse kogunenud kirpudega minema. Ja küllap just nõndamoodi sünnib, sest rebane on leidlik loom. Kõik kiskjad on leidlikud. Nemad peavad iga suutäie kavaluse ning osavusega kinni püüdma. Et osavus ja oskused ei tule harjutamata, siis alustavad rebasepojad õppimist juba varakult. Rebasekutsikad on mängulustilised ja püsimatud. Kui lapsed urust väljas hakkavad käima, siis on vanematel palju tegemist. Omapäi seiklemine võib rebasekutsikale kalliks maksma minna, kui teda juhtub märkama kotkas või hunt. Rebase pesakonnas võib olla kuus last ja vahel isegi rohkem. Sügisel urust lahkudes jäävad nad tavaliselt elama kuskile vanematekodu ligidusse, sest rebane pole kuigi suur maailmarändur. Loomaaias elab rebane paarikümneaastaseks. Vabas looduses ta nii kaua ei ela, sest seal varitsevad teda paljud ohud. Tihti peale saab rebase hukutajaks uudishimu. Kui juhtud teerajal nägema reinuvaderit, siis kükita, põlvita maha või heida koguni kõhuli ja jää liikumatult ootama. Võib juhtuda, et rebane tuleb sind nuusutama. Rebane tunneb lõhnu ja kuuleb hästi, aga nägemine pole tal suurem asi. Liikumatuid asju ei oska ta karta.

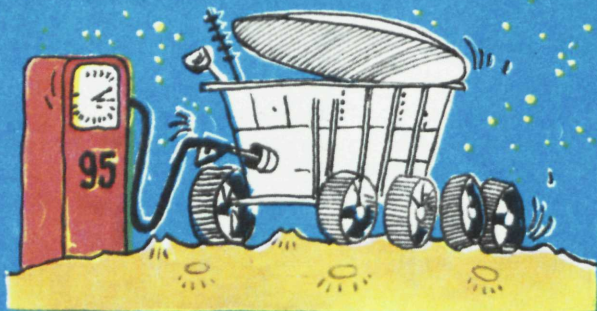
FRED JÜSSI

UUDISHIMULIKELE

KUI SUUREKS KASVAB KILPKONN!

Kilpkonni on kakssada viiskümmend liiki. Kilpkonna keha kaitseb kilprüü, millest ulatuvad välja pea, jalad ja saba. Sellise kehaehituse tõttu saavad kilpkonnad liikuda väga aeglaselt. Kuid kilp kaitseb neid nii hästi, et kiireks põgenemiseks polegi tarvidust. Kilprüü koosneb selja- ja kõhukilbist. Viimane on jalgade vahelt ühendatud sildadega. Mõned kilpkonnad võivad kasvada väga suureks. Galapagose saartel (Vaikses ookeanis) elutsevad elevantkilpkonnad ja nahkkilpkonnad. Nahkkilpkonnad kasvavad kuni kahe meetri pikkuseks ja kaaluvad kuni 450 kg.

MILLAL JÕUDIS KUULE ESIMENE KUUKULGUR!

1. novembril 1970. aastal. Selle viis kohale Nõukogude Liidu planeetidevaheline automaatjaam «Luna 17». Kulgurit juhiti Maalt raadio teel. Kulgur läbis Kuul üle kümne tuhande kilomeetri ja saatis Maale üle kahekümne tuhande foto.

KUI VANA ON MOSKVA KREML!

Peaaegu viiesaja aastane. 14. sajandil vürst Dmitri Donskoi valitsemisajal rajati kivist Kreml koos paljude tornidega. Kremli müüri pikkus on 2 km ja 235 m. Müüri kõrgus ulatub 5—19 meetrini, paksus 3,5—6,5 meetrini. Viie peatorni tipus säravad aastast 1937 rubiinist viisnurgad. Need pandi kohale Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni kahekümnendaks aastapäevaks.

KUS HAKATI JOOMA TEED!

Vanad hiinlased jõid teed juba umbes neli tuhat aastat tagasi. Teepõõsas pärinebki Hiinast. Teed tehakse teepõõsa noortest lehtedest. Rohelist teed saadakse lehtede kiirel kuivatamisel. Musta tee valmistamiseks lehed purustatakse ja kääratakse enne nende kuivatamist. Nõukogudemaal on suurim teekasvataja Gruusia NSV.

MIS ON ÜRO!

ÜRO on lühend nimetusest Ühinenud Rahvaste Organisatsioon. See on praegu tähtsaim rahvusvaheline poliitiline organisatsioon. ÜRO loodi Teise maailmasõja ajal rahuarmastavate riikide poolt. Üheks ÜRO asutajaliikmeks oli Nõukogude Liit. ÜRO põhikirj, kus on kirjas riikide õigused ja kohustused, jõustus 25. oktoobril 1945. aastal. 25. oktoobrit hakati nimetama ÜRO päevaks. ÜRO peamine ülesanne on rahu säilitamine maailmas. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kuulub üle 150 riigi.

KAS KALALT VÕIB SAADA ELEKTRIVOOLU!

Võib küll. Kui ühendada väike lambike juhtmetega elektrikala külge, hakkab see põlema. On olemas elektrirai, elektrisäga ja elektriangerjas.

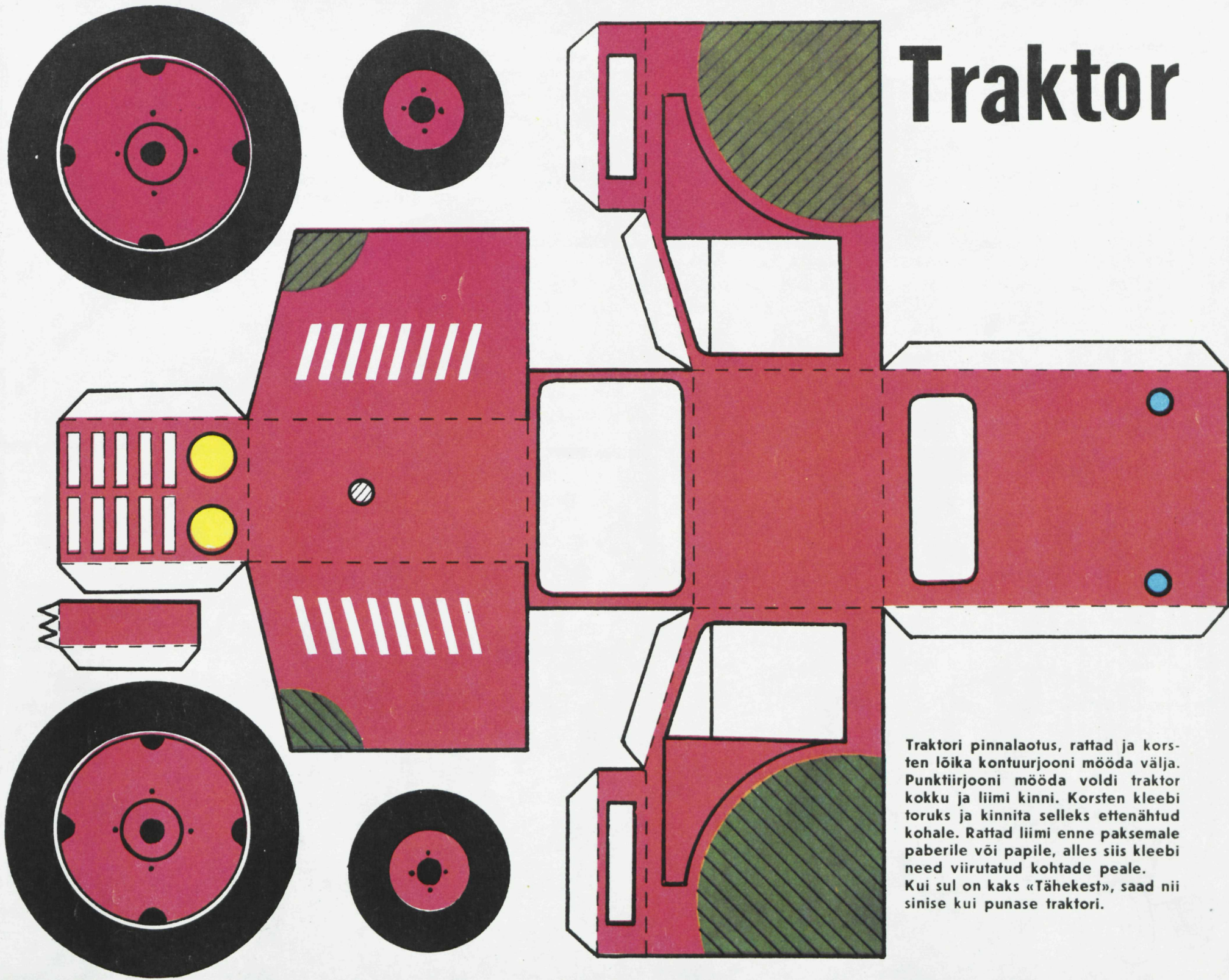
Elektriangerjas elab Lõuna-Ameerika jõgedes, ojakestes ja isegi soodes. Tema pikkus ulatub ühest meetrist poolteise meetrini. Elektrielundid asetsevad sabaosas, pikas punakaskollases sültjas kehas. Neid kasutab ta kaitseks vaenlaste vastu ja saagi tabamisel. Saagile lähenedes tühjendab kala oma patareid. Konnad, kalad või vähid saavad silmapilkselt halvatuks. Elektriangerjal jääb üle ainult liikumatu saak suhu napsata.

MIKS NEEGRID ON TUMEDA NAHAGA!

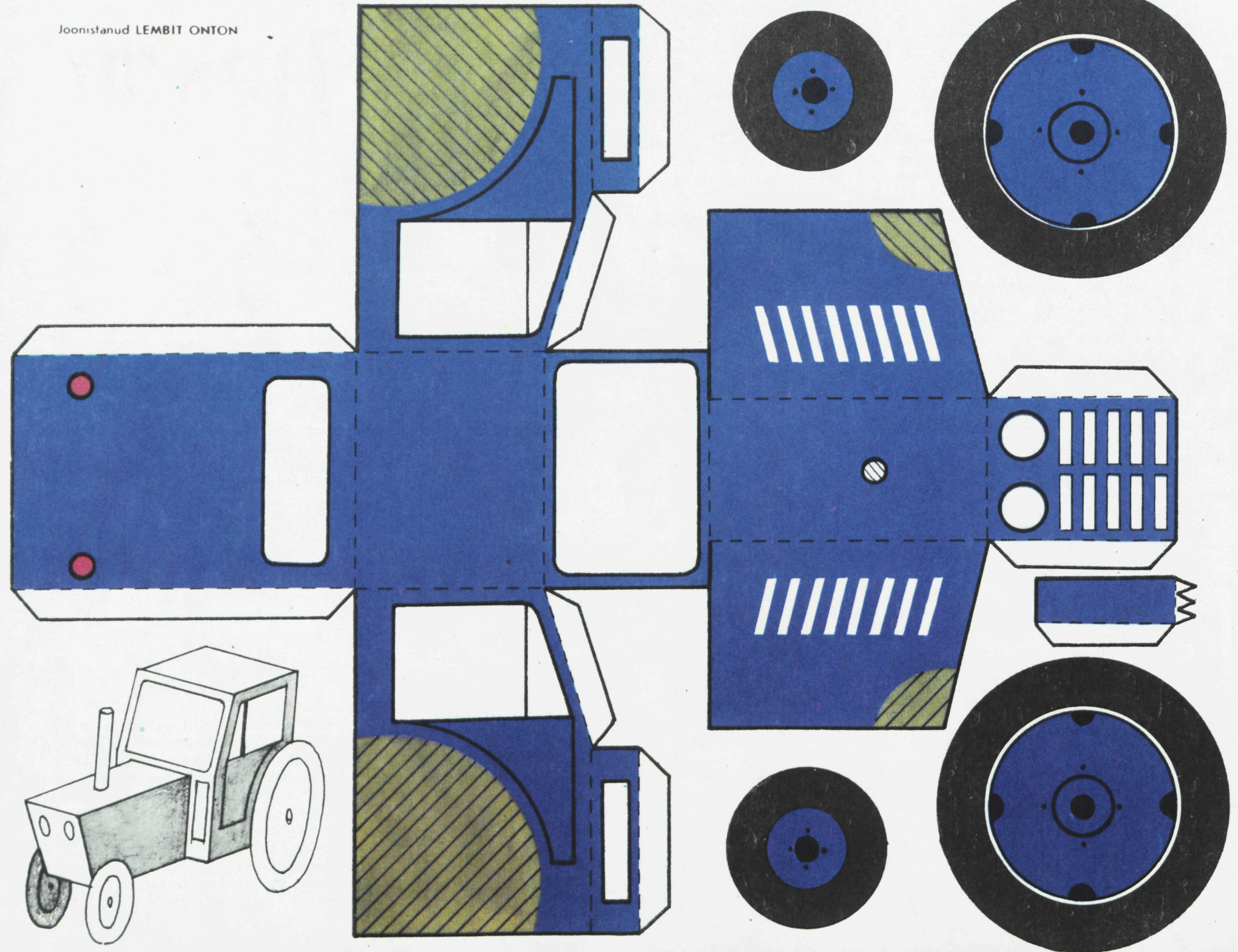
Naha värvus on tingitud nahas sisalduvast pruunist pigmendist (ainest) melaniin, mis kaitseb keha päikese kahjuliku mõju eest. Neegrid elavad põhiliselt soojades maades. Et kaitsta nahka kuuma päikese eest, tekib neegrite nahas päikese mõjul rohkem melaniini.

Traktor

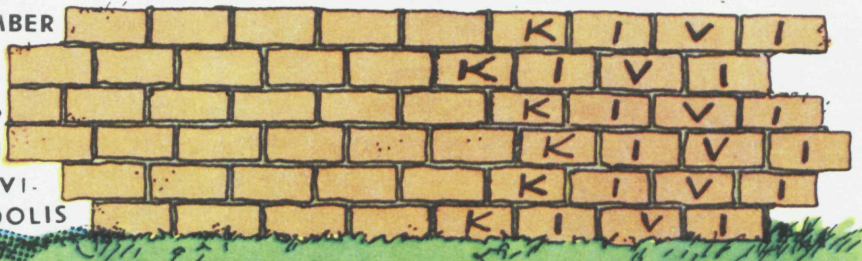
Traktori pinnalaotus, rattad ja korsten löika kontuurjooni mööda välja. Punktiirjooni mööda voldi traktor kokku ja liimi kinni. Korsten kleebi toruks ja kinnita selleks ettenähtud kohale. Rattad liimi enne paksemale paberile või papile, alles siis kleebi need viirutatud kohtade peale. Kui sul on kaks «Tähekest», saad nii sinise kui punase traktori.

Joonistanud LEMBIT ONTON

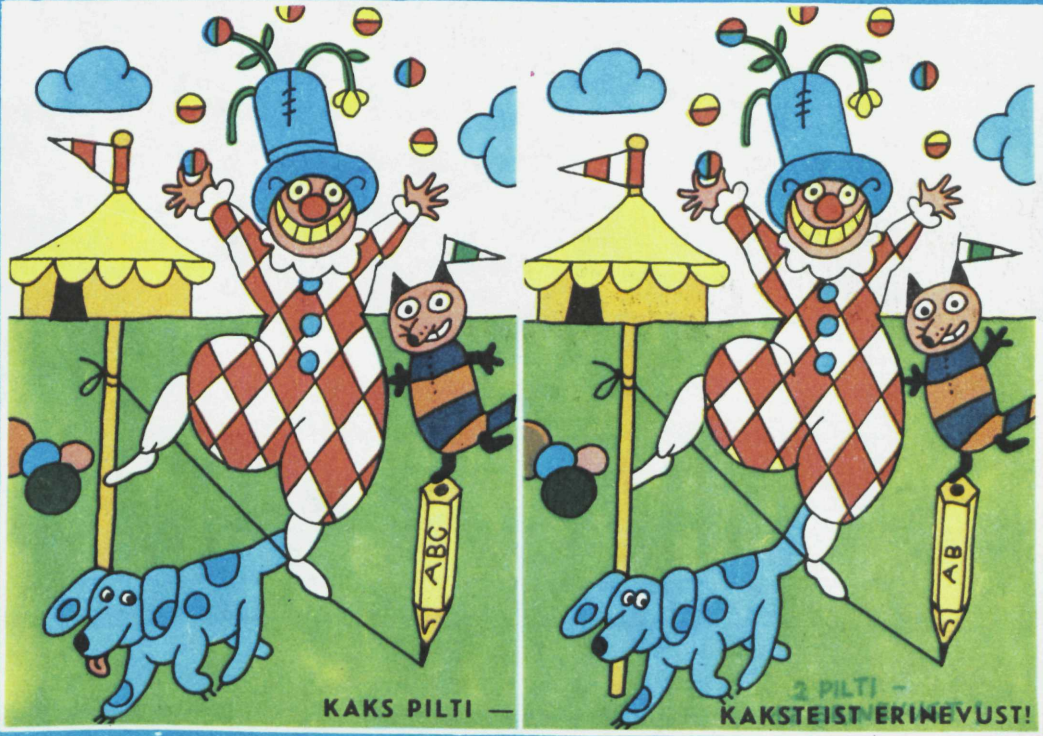
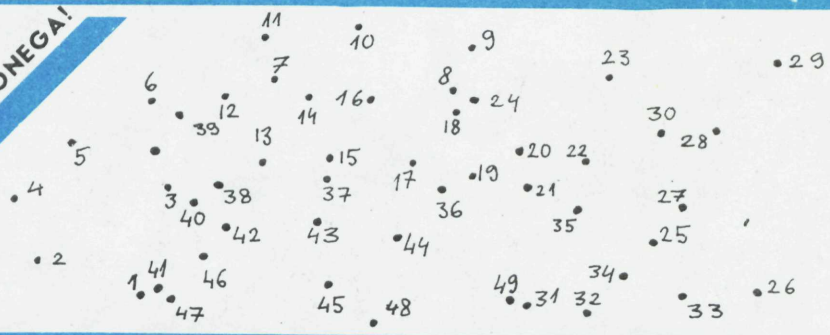

LÕPETA LAUSED JA SA SAAD TEADA, MIS KIVIDEST ON MÜÜR LAOTUD!
 MEIL ON POOD LÄHEDAL, KOHE ÜMBER

LIBE TÄNAV VAJAB
 KAS ISA JÄRGMISEKS AASTAKS «TÄHEKESE»
 MÄNGUAUTO ON ODAV, AGA PÄRISAUTO ON
 KÖÖGIS UNDAV KOHVI-
 JAH, MULLE MEELDIB KÖÖLIS

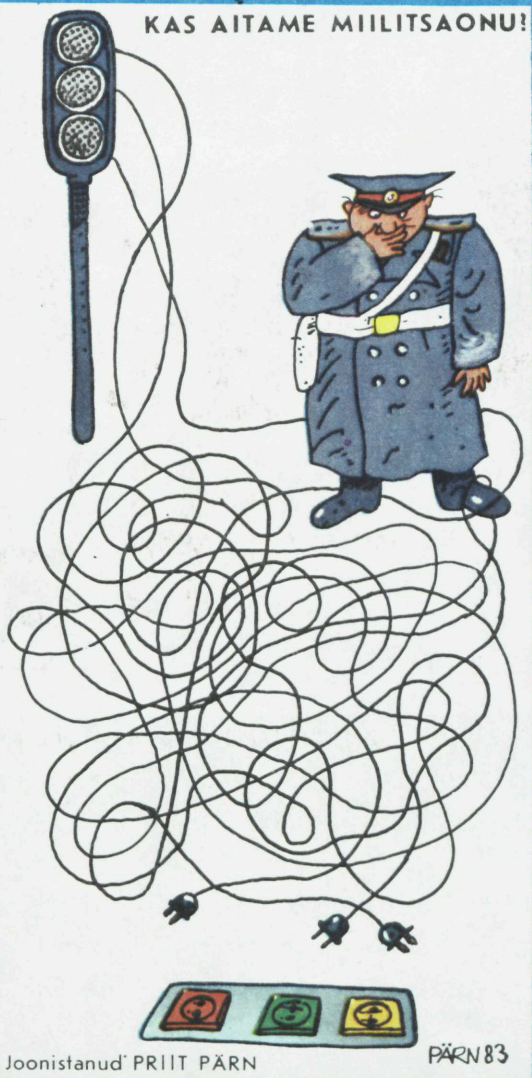

ÜHENDA
 PUNKTID JOONEGA!

KAKS PILTI —

2 PILTI —
 KAKSTEIST ERINEVUST!

KAS AITAME MIILITSAONU!

Joonistanud PRIIT PÄRN

PÄRN 83

ELKNU Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 11
 1983. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse
 aadress: Tallinn 200 101, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, V. Kotkas, E. Mardi, H. Mänd, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid:
 peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja
 J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538,
 tehniline toimetaja A. Lill 681-496.

Laduda antud 29. 09. 1983. Trükkida antud 19. 10. 1983. Trükiarv 74500. Offsetpaber nr. 1, 60 x 90/8.
 Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,91. Tingivärvitoimiseid 8,0. MB-08361. Tellimise nr. 3544.
 EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkikoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel ELLE TIKERPAE joonistus
 «Sügis».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета
 Пионерской организации Эстонской ССР «Тäheke»
 («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один
 раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП
 Эстонии. Таллин. 200090. Парну маantee, 67-а.
 Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200101, Парну
 маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа.
 Тираж 74500. Звук 3544.

PAVEL POPOVI pildi «Tallinn» juurde kirjutas luuletuse ANDRES JAAKSOO

IIDSETE PUNASTE KATUSTE ALL
 NOORUSLIK SÜDA ON TUKSUMAS TAL.
 SÜDA SEE KUULAB, KUIS PÄEVAL JA ÕL
 TEHASED UNDAVAD RÕOMSASTI TÖÖL,
 LAEVADE LUIGETEST KÕMISEB MUUL,
 VALGETES PURJEDES PLAGISEB TUUL,
 MAJADE ÜLE KÄIB KAJAKANUTT,
 NOORTE NING VANADE HÕIKED JA JUTT.

SÜDA SEE MÖTLEB: «KUI KENA ON SIIN!
 KITSAS ON KÜLL, AGA SEE POLE PIIN.
 SUUREKS ON SAANUD MU LAPSED JA, NÄE,
 TOETADES APSAKALT ANNAVAD KÄE —

MUSTAMÄE, ÕISMÄE JA LASNAMÄE
 VALGETE PUHASTE PLUUSIDE VÄEL . . .»